

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

«09» вересня 2019 року (Протокол №1)

Голова Вченої ради

Л.В. Губерський

Введено в дію наказом ректора

№ 718-32 від «16» вересня 2019 року

ПОЛОЖЕННЯ

про наукову і науково-технічну діяльність у Київському національному
університеті імені Тараса Шевченка

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про наукову і науково-технічну діяльність (далі – Положення) розроблене відповідно до вимог, затверджених Наказом Міністерства освіти і науки України «Щодо Положення про організацію наукової, науково-технічної діяльності у вищих навчальних закладах III та IV рівнів акредитації» від 01.06.2006 р. №422 і визначає правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку наукової, науково-технічної сфери, створює умови для наукової та науково-технічної діяльності (далі – ННТД) у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (далі – Університет) з метою забезпечення потреб суспільства і держави у технологічному розвитку.

1.2. ННТД є невід'ємною складовою діяльності Університету, що провадиться з метою інтеграції наукової, освітньої і виробничої діяльності в системі вищої освіти.

1.3. Організація і провадження ННТД Університетом здійснюється відповідно до Конституції України, Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», інших законів України, указів Президента України, постанов Верховної Ради України, актів Кабінету Міністрів України, актів законодавства України, Статуту Університету, а також цього Положення.

1.4. Це Положення регламентує організацію та здійснення ННТД, що провадиться Університетом і його структурними підрозділами з метою визначення єдиних вимог і правил щодо:

— організації, координації, фінансування і здійснення ННТД Університету, його структурних підрозділів й окремих суб'єктів ННТД – виконавців науково-дослідних робіт (далі – НДР);

— планування, організації та обліку ННТД Університету, його структурних підрозділів та окремих НДР, у тому числі документальне оформлення операцій, пов'язаних із виконанням НДР, особливостей їх реєстрації та звітування про стан і результати ННТД Університету, його структурних підрозділів та окремих НДР;

— міжнародного наукового та науково-технічного співробітництва.

1.5. Особисті немайнові права інтелектуальної власності на результат наукової (науково-технічної) діяльності, створений у зв'язку із виконанням НДР, належать творцеві (творцям) цього об'єкта.

Майнові права інтелектуальної власності на результат наукової (науково-технічної) діяльності, створений у зв'язку із виконанням НДР, право на його використання, на дозвіл або заборону використання іншими особами належить творцеві (творцям) цього об'єкта та Університету спільно, якщо інше не встановлено договором.

2. МЕТА, ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ТА ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ННТД

2.1. Основною метою ННТД Університету є одержання і використання нових наукових знань задля створення суспільно корисних наукових результатів, забезпечення якісної підготовки фахівців для відповідних галузей економіки, наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації; розв'язання комплексних задач у сфері наукового, технологічного розвитку; впровадження та використання в Україні і на світовому ринку наукових і науково-практичних результатів, створених в Університеті.

2.2. Основними завданнями Університету у галузі ННТД є:

— проведення фундаментальних досліджень у галузі природничих, гуманітарних, психолого-педагогічних, соціально-економічних та інших наук з метою їх подальшого використання для розвитку пріоритетних напрямів науки і техніки, суспільного поступу та розбудови економіки країни. Виконання прикладних досліджень і розробок з метою ефективного використання і розвитку наукового потенціалу, залучення додаткових коштів для вирішення соціальних та інших завдань;

— дослідження і розробка теоретичних та методологічних основ формування і розвитку вищої освіти, посилення впливу науки на вирішення завдань освіти і виховання, збереження і зміцнення визначального характеру науки в розвитку суспільства, культури, економіки;

— забезпечення підготовки в Університеті кваліфікованих фахівців, наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації на основі новітніх досягнень науково-технічного прогресу;

— організація та проведення наукових і науково-практичних заходів (семінарів, конференцій, конгресів, симпозіумів, шкіл тощо);

— підтримка існуючих та створення нових напрямів розвитку науки і техніки, спрямованих на формування ефективного сектору наукових досліджень та науково-технічних розробок, що є пріоритетним для забезпечення конкурентоспроможності вітчизняного виробництва, сталого розвитку, національної безпеки України і підвищення якості життя населення;

— здійснення заходів щодо підтримки наукових досліджень молодих учених та обдарованих студентів, залучення їх до наукової діяльності;

— ефективне використання наукового і науково-технічного потенціалу вищої школи для вирішення пріоритетних завдань державного значення, оновлення виробництва та проведення соціально-економічних перетворень;

— розвиток нових прогресивних форм науково-технічного співробітництва із закордонними та вітчизняними осередками академічної і галузевої науки з метою спільного вирішення найважливіших науково-технічних завдань, створення високих технологій і розширення використання наукових розробок Університету у промисловості;

— розвиток інноваційної діяльності для створення наукоємної науково-технічної продукції та конкурентоспроможних зразків нової техніки і матеріалів, орієнтованих на ринок високих технологій;

— сприяння захисту інтелектуальної власності та авторських прав дослідників як основи зміцнення і розвитку науки, виходу на світовий ринок трансферу технологій і наукової продукції;

— модернізація й оновлення експериментально-виробничої бази Університету та ефективне її використання;

— організація інформаційної та видавничої діяльності, популяризація досягнень науки вищої школи через засоби масової інформації, мережу Інтернет;

— проведення досліджень ринку наукових послуг, патентно-ліцензійної роботи, здійснення маркетингового, інформаційного забезпечення та трансферу науково-технічної продукції відповідно до міжнародних стандартів.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КООРДИНАЦІЯ ННТД

3.1. Для організації та координації ННТД в Університеті відповідно до чинного законодавства можуть створюватись: науково-дослідна частина, науково-дослідні інститути, науково-дослідні лабораторії і сектори, наукові відділи, а також інші структурні підрозділи, тимчасові наукові (творчі) колективи, створені для здійснення ННТД.

3.2. Організацію та координацію ННТД з усіх галузевих напрямів в Університеті здійснює *Науково-дослідна частина* (далі – НДЧ), яка є науковим підрозділом Університету без права юридичної особи, що об'єднує наукові підрозділи і дослідницькі колективи, а також окремих наукових і науково-педагогічних співробітників Університету, які здійснюють ННТД згідно зі Статутом Університету.

3.2.1. НДЧ створено з метою провадження наукової, науково-технічної та науково-організаційної діяльності в Університеті шляхом організації і проведення фундаментальних досліджень, прикладних наукових і науково-технічних (експериментальних) розробок; надання платних послуг у науковій та науково-технічній сферах відповідно до чинного законодавства України; підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації, розвитку і збереження наукової інфраструктури.

3.2.2. У разі виконання комплексних наукових і науково-технічних робіт, які потребують залучення вчених різних спеціальностей з різних факультетів,

академічних інститутів, інших вітчизняних та/ або закордонних наукових організацій, у складі НДЧ створюються міждисциплінарні науково-дослідні лабораторії, наукові центри і центри колективного користування унікальним обладнанням, інші підрозділи, в яких концентрується кадровий потенціал і матеріальна база для успішного виконання міждисциплінарних і міжнародних наукових проектів.

3.2.3. Структура НДЧ розглядається і погоджується на засіданні Вченої ради Університету та затверджується ректором Університету.

3.2.4. Структура НДЧ формується і за необхідності реформується згідно з вимогами чинного законодавства проректором з наукової роботи відповідно до тематичного плану науково-дослідних робіт і потреб організаційно-сервісного забезпечення виконання наукових проектів.

3.2.5. Структурні підрозділи НДЧ створюються, реорганізуються і ліквідовуються наказами ректора та перебувають у підпорядкуванні проректора з наукової роботи.

3.2.6. Проректор з наукової роботи здійснює загальне керівництво діяльності НДЧ, забезпечує дотримання законності, представляє інтереси наукового співтовариства Університету і укладає від імені Університету господарські договори на виконання наукових і науково-технічних робіт, на надання платних послуг у науковій та науково-технічній сферах, на виконання інших робіт з профілю діяльності НДЧ, затверджує технічні завдання (ТЗ), плани та звіти з виконання НДР, а також інші документи відповідно до повноважень, наданих ректором Університету.

3.2.7. Оперативне управління діяльністю НДЧ покладається на **начальника НДЧ**. Компетенція і функціональні обов'язки начальника НДЧ визначаються проректором з наукової роботи. Начальник НДЧ призначається на посаду та звільняється з посади ректором Університету за поданням проректора з наукової роботи.

3.2.8. **Начальник НДЧ несе відповідальність** за діяльність структурних підрозділів НДЧ в межах своїх повноважень:

- спрямовує, координує і контролює діяльність структурних підрозділів НДЧ для забезпечення якісного виконання наукових і госпрозрахункових тем, рішень Вченої, Науково-технічної та Науково-експертної рад Університету, розпоряджень ректора і проректора з наукової роботи в межах здійснення наукової діяльності;

- відповідає за якісне і своєчасне виконання доручень проректора з наукової роботи;

- відповідає за виконання Тематичного плану науково-дослідних робіт, що виконуються за рахунок коштів загального і спеціального фонду державного бюджету;

- забезпечує координацію та взаємодію НДЧ з іншими структурними підрозділами Університету;

- забезпечує організацію і проведення наукової діяльності в Університеті в межах своїх обов'язків та повноважень, делегованих проректором з наукової роботи;

— одержує у встановленому порядку від посадових осіб Університету, їхніх структурних підрозділів документи, довідки, розрахунки, інші матеріали, необхідні для виконання покладених на нього завдань;

— за погодженням із керівниками відповідних структурних підрозділів Університету залучає їхніх працівників до підготовки проектів нормативних актів та інших документів, а також для розробки та реалізації заходів, що проводяться науково-дослідною частиною згідно з виконуваними нею функціями;

— бере участь у нарадах, семінарах, конференціях, які проводяться в Університеті та інших установах, у разі розгляду на них питань, що стосуються наукової та науково-технічної діяльності.

3.2.9. Основними завданнями НДЧ є:

— провадження науково-організаційної діяльності в Університеті;

— організація та проведення фундаментальних досліджень, прикладних наукових і науково-технічних (експериментальних) розробок, спрямованих на реалізацію пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, наукоємних технологій як основи для створення і опанування нових технологій, становлення та розвитку наукових шкіл і провідних наукових колективів на найважливіших напрямках розвитку науки і техніки;

— забезпечення активної участі вчених у формуванні та вирішенні соціально-економічних національних, міжнародних, галузевих, міжгалузевих, регіональних та міжвузівських наукових і науково-технічних проблем;

— підвищення якості підготовки спеціалістів за рахунок використання у навчальному процесі результатів найновіших наукових досліджень, широкої участі професорсько-викладацького складу, докторантів, аспірантів, студентів у науковій та науково-технічній роботі, розробках та інноваційній діяльності, залучення студентів до наукової роботи;

— організація роботи з комерціалізації наукових досліджень і представлення результатів, що мають комерційний потенціал, на міжнародних ринках, насамперед, ринку трансферу технологій;

— співпраця з Корпорацією «Науковий парк Київського національного університету імені Тараса Шевченка» щодо комерціалізації та впровадження результатів наукових досліджень;

— здійснення маркетингового, інформаційного та патентно-ліцензійного забезпечення наукової діяльності, стандартизації та метрологічного забезпечення науково-технічної продукції відповідно до міжнародних норм;

— організація інформаційно-рекламної і видавничої діяльності, пропаганда досягнень учених Університету за допомогою засобів масової інформації, монографій та наукових праць, виставок, ярмарків, аукціонів тощо;

— організація і проведення науково-технічних конференцій, виставок, наукових шкіл, презентацій тощо;

— здійснення заходів щодо підтримки наукових досліджень молодих учених та обдарованих студентів, залучення їх до наукових шкіл;

— сприяння розвитку матеріально-технічної бази для проведення наукових досліджень і навчального процесу;

— надання якісних платних послуг у науковій та науково-технічній сферах відповідно до вимог чинного законодавства.

3.2.10. Для метрологічного, патентно-ліцензійного, інформаційного та іншого забезпечення ННТД у НДЧ створюються відповідні служби і підрозділи (далі – *апарат НДЧ*), що безпосередньо підпорядковуються у своїй діяльності начальнику НДЧ.

3.2.11. НДЧ забезпечує організацію та координування наукового та науково-технічного співробітництва з іншими закладами вищої освіти України, науковими організаціями НАН України, галузевими академіями наук, науковими організаціями та підприємствами різних форм власності та міжнародними науковими інституціями в межах своєї компетенції.

3.2.12. У сфері забезпечення комерціалізації результатів фундаментальних досліджень, прикладних наукових і науково-технічних (експериментальних) розробок НДЧ здійснює пошук організацій, які можуть бути зацікавлені в укладанні ліцензійних договорів.

3.2.13. Юридичне, кадрове, планово-фінансове, бухгалтерське та адміністративно-господарське забезпечення роботи НДЧ здійснюють відповідні служби Університету.

3.2.14. Реорганізація, ліквідація НДЧ та структури її управління здійснюється за наказом ректора Університету.

3.3. Структурні наукові підрозділи Університету створюються наказом ректора і знаходяться у підпорядкуванні проректора з наукової роботи. Вони діють на основі Статуту Університету та відповідних положень про ці підрозділи, затверджених ректором.

3.4. Виконання фундаментальних і прикладних досліджень, прикладних науко-технічних (експериментальних) розробок в Університеті здійснюються колективами (тематичними групами, творчими колективами тощо), до складу яких входять наукові та науково-педагогічні працівники, докторанти і аспіранти, студенти, допоміжний персонал та, в разі потреби, залучаються фахівці інших організацій; вони можуть бути об'єднані в окремі науково-дослідні підрозділи Університету (науково-дослідні лабораторії, сектори, інститути тощо).

3.5. Керівники структурних науково-дослідних підрозділів – директори науково-дослідних інститутів і центрів, завідувачі лабораторій і секторів; керівники робочих груп безпосередньо керують роботою наукових співробітників і допоміжного персоналу відповідно до існуючих посадових інструкцій.

3.6. Безпосереднє керівництво та організацію виконання наукових досліджень і розробок здійснюють наукові керівники.

3.6.1. У разі потреби можуть призначатись також відповідальні виконавці НДР, наукові консультанти, інші відповідальні особи в межах обов'язків, передбачених для них посадовими інструкціями.

3.6.2. Наукові керівники наукових тем відповідають за фінансову дисципліну, якісний підбір працівників, високий науковий і методичний рівень виконання НДР відповідно до тематичних планів та за якісне і своєчасне виконання технічних завдань у повному обсязі.

3.6.3. Порядок призначення та звільнення, права, обов'язки та відповідальність наукових керівників визначаються «Положенням про наукового керівника науково-дослідної роботи».

У випадках, коли науковий керівник з об'єктивних причин не може виконувати свої обов'язки або він не визначений у проектній заявці на здійснення НДР, його обов'язки покладаються наказом проректора з наукової роботи на наукового (науково-педагогічного) працівника Університету, який відповідає вимогам, передбаченим «Положенням про наукового керівника науково-дослідної роботи».

3.6.4. У разі, якщо кандидатура наукового керівника не визначена результатами конкурсу НДР, грантом чи замовником, науковими керівниками НДР призначаються найбільш досвідчені вчені (наукові працівники), які мають значний досвід і наукові результати за науковим напрямом, в межах якого здійснюється НДР.

3.6.5. Науковий керівник розробляє загальний задум дослідження, доводить його до усіх виконавців і співвиконавців, координує їхню спільну діяльність у напрямі його реалізації, спільно з фінансовими службами Університету розробляє кошторис НДР; визначає окремі завдання для співробітників (виконавців і співвиконавців) та контролює їхнє виконання; здійснює науково-методичне забезпечення досліджень; організовує проведення наукових конференцій, семінарів, наукових нарад з обговорення отриманих результатів та напрямів і шляхів подальших досліджень.

3.6.6. Науковий керівник презентує наукову (науково-технічну) продукцію, забезпечує впровадження у практику отриманих наукових результатів, складає спільно із замовником відповідні акти реалізації наукової (науково-технічної) продукції.

3.7. Розгляд пропозицій і підготовка стратегічних рекомендацій щодо забезпечення державної політики у сфері наукової, науково-дослідницької, інноваційної діяльності та основних принципів фінансування ННТД в Університеті здійснюється *Науково-експертною радою (далі – НЕР)* – дорадчим органом Університету, персональний склад якої передбачає залучення зовнішніх експертів та затверджується наказом ректора, а її діяльність регулюється окремим положенням.

3.8. Для реалізації стратегії розвитку ННТД та для вирішення поточних задач ННТД в Університеті утворюється колегіальний дорадчий орган – *Науково-технічна рада (далі – НТР)*, основними функціями якої є оперативний розгляд питань щодо організації наукової (науково-технічної) діяльності в Університеті; налагодження міждисциплінарного співробітництва; підготовка пропозицій щодо розробки та вдосконалення внутрішніх нормативних документів в Університеті тощо.

3.8.1. До складу НТР входять проректор з наукової роботи, начальник НДЧ, вчений секретар НДЧ, заступники деканів факультетів/ директорів інститутів з наукової роботи, керівники апарату НДЧ, представники Наукового товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених, Ради молодих вчених і Наукового парку.

3.8.2. До компетенції НТР Університету належить:

— розробка рекомендацій щодо стратегії розвитку НДЧ та перспективних напрямів наукової і науково-технічної діяльності в Університеті;

— подання на розгляд та затвердження Вченої ради Університету поточних (щорічних) планів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, обсягів фінансування, а також наукових звітів;

— формування пропозицій щодо удосконалення, планування, фінансування та організації фундаментальних досліджень, прикладних наукових і науково-технічних (експериментальних) розробок для розгляду та затвердження Вченою радою Університету;

— розгляд питань щодо якості виконання наукових досліджень і отриманої наукової продукції.

4. ФІНАНСУВАННЯ ННТД

4.1. Фінансування ННТД в Університеті здійснюється згідно з чинним законодавством України.

4.2. Джерелами фінансування ННТД в Університеті є кошти державного бюджету та кошти, одержані за надання платних послуг відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 28 липня 2003 р. № 1180 «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними науковими установами» та інших нормативно-правових актів чинного законодавства.

5. ПЛАНУВАННЯ, ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ОБЛІК ННТД

5.1. Планування, організація та облік результатів наукової та науково-технічної діяльності в Університеті здійснюється згідно з нормами чинного законодавства України, на підставі відповідних постанов Кабінету Міністрів України, директивних документів Міністерства освіти і науки України та інших нормативно-правових актів, які регулюють наукову і науково-технічну діяльність у ЗВО України.

6. СУБ'ЄКТИ ННТД

6.1. Суб'єктами ННТД в Університеті наукові і науково-педагогічні працівники, аспіранти, ад'юнкти і докторанти.

6.2. До виконання наукових, науково-технічних робіт в Університеті можуть залучатися фахівці наукових установ, підприємств та організацій Національної та галузевих академій наук України, фахівці інших закладів вищої освіти, інші фахівці, що мають відповідну кваліфікацію, а також докторанти, аспіранти, ад'юнкти, студенти цих закладів.

6.3. Науково-педагогічні, наукові працівники виконують дослідження та розробки відповідно до національних, державних, галузевих програм, а також проектів міжнародного науково-технічного співробітництва, тематичних і координаційних планів, договорів, завдань (технічних завдань), індивідуальних планів, несуть відповідальність за якість і своєчасність їх виконання, наукову та практичну цінність, суспільну й економічну корисність наукових і науково-практичних результатів.

6.4. Студенти, аспіранти, ад'юнкти і докторанти здійснюють науково-дослідну роботу в межах програм та планів підготовки фахівців вищої кваліфікації (курсів, дипломні, магістерські й дисертаційні роботи, практичні лабораторні заняття, виробнича практика з елементами дослідницького характеру), та наукову роботу, що індивідуально виконується поза графіком навчального процесу.

7. МІЖНАРОДНЕ НАУКОВЕ ТА НАУКОВО-ТЕХНІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

7.1. Університет як суб'єкт наукової діяльності бере участь у виконанні міжнародних наукових і науково-технічних програм і проектів, які підлягають державній реєстрації у порядку, затвердженому Міністерством освіти і науки України (із відповідними змінами).

7.2. Міжнародне наукове та науково-технічне співробітництво Університету спрямовано на:

- залучення до співпраці закордонних замовників та інвесторів, укладання та виконання угод про співробітництво із закордонними університетами, фірмами, фондами та іншими організаціями на проведення досліджень і розробок;

- залучення коштів закордонних замовників та міжнародних фондів і грантів для фінансування ННТД в Університеті;

- просування на світовий ринок наукової та науково-технічної продукції, здійснення маркетингу, участь у міжнародних виставках та ярмарках;

- забезпечення проходження науковими, науково-педагогічними працівниками, докторантами, аспірантами та обдарованими студентами наукового стажування за кордоном, ознайомлення з передовими світовими досягненнями техніки і технологій, приладами та науковим обладнанням;

- публікацію у провідних закордонних наукових і науково-технічних виданнях наукових результатів, які не є конфіденційною інформацією;

- організацію та участь у міжнародних наукових і науково-практичних конференціях, семінарах, симпозіумах;

- висування провідних учених Університету на здобуття міжнародних премій;

- інші форми співпраці.

Погоджено:

Проректор з наукової роботи

Начальник ЮВ

В.С. Мартинюк

І.В. Саленко